

MRSA, ESBL, ESBL-CARBA, VRE – provtagning av brukare inom kommunal vård och omsorg

Allmänt

MultiResistent Bakterier (MRB) är bakterier som utvecklats resistens mot flera antibiotika som de normalt är känsliga för. Det innebär att de vanliga antibiotikaalternativen inte längre kan användas vid behandling eller profylax.

Bakterierna sprids framför allt genom kontaktsmitta, främst indirekt kontaktsmitta via personalens händer, kläder och andra föremål. Basala hygienrutiner är därför av största vikt. Även direkt kontaktsmitta kan förekomma mellan vårdtagare. Det är viktigt att tidigt upptäcka och begränsa spridning av MRB, då risken för spridning är störst innan smittämnet upptäcks.

Definition

Med MRB (MultiResistent Bakterier) avses:

MRSA: MeticillinResistent Staphylococcus Aureus

ESBL: Tarmbakterier, t ex E. coli och Klebsiella pneumoniae, som producerar Extended Spectrum BetaLactamases.

ESBL_{CARBA}: Tarmbakterier, t ex E. coli och Klebsiella pneumoniae, som producerar Extended Spectrum BetaLactamases. ESBL_{CARBA} har ytterligare resistensmekanismer som kan bryta ner karbapenemer som ofta är den enda effektiva behandlingen vid infektioner med ESBL-bakterier.

VRE: VancomycinResistent Enterokocker

Provtagning, brukare

Informera alltid brukaren varför restriktioner ges och odlingar tas. All provtagning av brukare sker på läkarordination.

Screenodling ska **alltid** tas från svalg, näsa och perineum samt från alla riskfaktorer som framkommer vid samtal och undersökning av brukaren. **Riskfaktorer är exempelvis sår, bölder, eksem, in och utfarter.** Provsvaren ställs till behandlande läkare.

Odling för MRB av brukare bör planeras i förväg inför planerad omsorg, vård och behandling eftersom det tar några dagar innan provsvaren är klara. Brukare som ej är odlad enligt nedan kriterier för riskfaktorer behandlas som misstänkt smittsam.

Vid vilka kriterier ska det odlas för MRB

Odlas för MRB (MRSA, ESBL, ESBL_{CARBA}, VRE) rutinmässigt på brukare som beviljas plats på särskilt boende om brukaren:

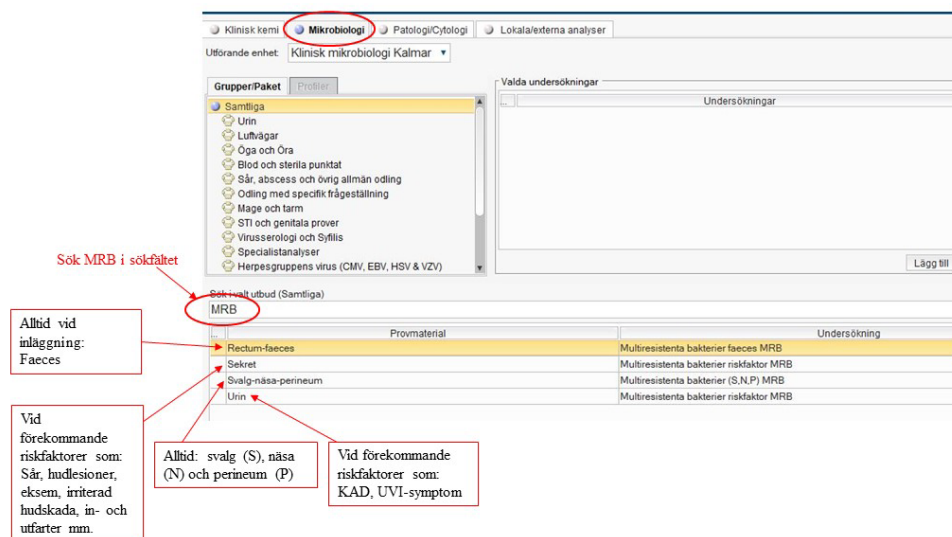
- Har vårdats, behandlats, undersökts eller arbetat på vårdinrättning utanför Sverige eller i Sverige med känd MRB spridning under de senaste 6 månaderna. Svåråtkta sår, bölder, eksem eller psoriasis bör screenodlas även om längre tid än 6 månader förflutit.
- Har varit bosatt utanför Sverige i mer än ett år och hemkommen under de senaste tolv månaderna oavsett sjukvårdskontakt ex. asylsökande, utlandsboende svenskar.

Odling görs från svalg, näsa, perineum, riskfaktor (t ex sår, bölder, eksem, in och utfarter) och faeces. Urinodling tas vid misstanke om urinvägsinfektion.

Provtagningsmaterial och remisser

- Copan eSwab, rör med rosa kork används på alla provtagningslokaler utom för urin där vanligt urinodlingsrör används. Ett Copan eSwab-rör per provtagningslokal räcker.
- Vid screenodling av svalg, näsa och perineum räcker en remiss till alla tre proven, märk rören med vilken lokal provet är taget från.
- Sökväg i Cosmic: Remiss och svar – beställning provbunden – mikrobiologi – skriv MRB i sökrutan (Multiresistenta bakterier).
- På remissen skrivs en kort anamnes; land, ort, sjukhus och typ av vård samt eventuell antibiotikabehandling.
- Om odlingslokalen är torr fuktas odlingspinnen med steril NaCl lösning 9mg/ml innan den vrids några varv i provtagningsområdet.

Cosmic lathund
Följande provtagning utförs för MRB:

Sök MRB i sökfältet

Alltid vid inläggning: Faeces

Vid förekommande riskfaktorer som: Sår, hudlesioner, eksem, irriterad hudskada, in- och utfarter mm.

Alltid: svalg (S), näsa (N) och perineum (P)

Vid förekommande riskfaktorer som: KAD, UVI-symptom

Grupper/Paket	Provmaterial	Undersökning
MRB	Rectum-faeces	Multiresistenta bakterier faeces MRB
	Sekret	Multiresistenta bakterier riskfaktor MRB
	Svalg-näsa-perineum	Multiresistenta bakterier (S,N,P) MRB
	Urin	Multiresistenta bakterier riskfaktor MRB

Odling tas från:	Provtagning	Beställning i Cosmic	Provet odlas för
Svalg (S), Näsa (N) och Perineum (P)	Tre Copan eSwab regular, rör med rosa kork, märk pinnarna med S ,N och P	Multiresistenta bakterier (S,N,P) MRB	MRSA
Faeces (vid inläggning)	Copan eSwab regular,rör med rosa kork	Multiresistenta bakterier faeces MRB	ESBL, ESBL _{CARBA} , VRE
Sår, hudlesioner, eksem, irriterad hudskada mm.	Copan eSwab regular,rör med rosa kork, en odlings-pinne per lokal	Multiresistenta bakterier riskfaktorer MRB (en remiss per lokal)	MRSA, ESBL, ESBL _{CARBA} , VRE
Urin från KAD, även kastad urin vid UVI-symptom	Rör för urinodling	Multiresistenta bakterier riskfaktorer MRB	MRSA, ESBL, ESBL _{CARBA} , VRE
In- och utfarter, t ex CVK, drän mm	Copan eSwab, rör med rosa kork, en odlings-pinne per lokal	Multiresistenta bakterier riskfaktorer MRB (en remiss per lokal)	MRSA, ESBL, ESBL _{CARBA} , VRE

Odlingslokaler

- **Svalg:** Båda tonsillerna ska helst vidröras med odlingspinnen
- **Näsa:** Provet tas i yttre näsgången på näsvingens insida
- **Perineum:** Prov från hudområdet mellan anus och yttre könsdelar
- **Faeces:** Provet tas med provtagningspinne från ändtarmsöppningen direkt efter avföring (innan avtorkning med toalettpapper) alternativt doppas provtagningspinnen direkt i faeces (från bäcken, blöja, etc.). Provtagningspinnen kan även föras upp i ändtarmen ca 5 cm så att synlig avföring finns på den.
- **Sår:** Med sår menas barriärskador såsom hudlesioner, förändringar i hårbotten, psoriasis, brännskador, bölder, eksem, inflammationer i hörselgångarna, djupa sprickor och infektioner i nagelbanden. Även irriterad och infekterad piercing inklusive öronpiercing.
- **Urin:** Urinodling tas om patienten är KAD-bärare eller har symptom på urinvägsinfektion
- **In- och utfarter:** Till exempel trachealkanyl, PEG, dränage, alla former av stomier och katetrar som penetrerar huden

Kärllkatetrar ex CVK, CDK eller picc-line odlas vid infektionstecken eller vid första planerade omläggning. Odling tas från insticksstället.

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av
2024-01-10	Översyn av dokument och byte av mall. Provtagning av personal flyttat till egen riktlinje. Tillägg av Cosmic lathund.	BL, P-ÅJ
2024-02-15	Förtydliganden kring kriterier för odling.	BL, P-ÅJ